

एतस्य उदाहरणम् प्रायुक्तो अनानुदशब्दे दृश्यम् ।
अनुदक त्रि० नास्ति उदकं यत् । “उदकशून्ये मरुदेशादौ
अल्पार्थे न० त० । अल्पजले पल्लवादी “उद्वन्तोरनु-
दकाश्च या” इति ऋ०७,५,१,४; उदकदानविशेषशून्ये
आइभेदे “पुरोडाशमात्रा अनुदका” इति कात्या० १०,
५,११, । “अनुदकाः प्रत्यवनेजनपरिषेचनादि वर्जिता”
इति तद्व्याख्या ।

अनुदग्र न उद्गतमग्रमस्य । ऋदौ अतीक्ष्णो उद्गताग्रभिन्ने च
नास्ति उदप्रोयस्यात् ५ ब० । अत्युद्गते त्रि० ।

अनुदर त्रि० न उदरं यस्यात्यार्थे न० ब० । अलोदरशालिनि
हृषोदरे, “अनुदरा कथ्येति सि०कौ० स्त्रियां टाप् ।
अनुदर्शन अनु+दृश-ल्युट् । अनुचिन्तने, ‘जन्ममृत्युजराव्याधि
दुःखदोषानुदर्शन”मिति गीता ।

अनुदात्त न० न उदात्तः विरोधे न० त० । उदात्तस्वरभिन्ने
नीचैरुच्चारिते स्वरभेदे । स्वराहि त्रिविधाः उदात्तः
अनुदात्तः स्वरित इति भेदात् तत्र “उच्चैरुदात्तः” “नीचै-
रनुदात्तः” “समाहारः स्वरित” इति च पा० । तात्वादिषु,
समागेषु स्थानेषूर्ध्वभागे निष्पन्नोऽनुदात्तः, तत्रैव नीचभागे
निष्पन्नोऽच् अनुदात्तः । “तस्यादित उदात्तमर्द्धह्रस्वमिति”
प्रा० । यस्यादितोऽर्द्धह्रस्वदात्तमन्यमनुदात्तं तादृशः स्वरः
स्वरितः इति “अनुदात्तं पदमेकवर्जं मिति” अस्मैव निघात
नीचादि संज्ञा उदात्तानुदात्तत्वादिकं स्वरवर्षस्वैव न तु
व्यञ्जनानां, यथोक्तम् शिवायाम् “उदात्तश्चानुदात्तश्च
स्वरितश्च स्वरास्त्रयः ह्रस्वोर्ध्वः सुतश्चेति कालतोऽनियम-
स्त्वचीति” । “प्रयत्नप्रेरितोऽथर्ध्वोर्ध्वभागे प्रतिहृतोऽचं
निष्पादयति स उदात्तः । एवमधोनिष्पन्नोऽनुदात्त इति”
शब्देन्दु० । “उदात्तानुदात्तस्वरितानां सन्धिकर्ष एके
श्रुत्यम्” इति आश्व० गृह्यम् ।

अनुदार न० न उदारः । अतिदाहभिन्ने, अमहति च ।
नास्ति उदारो यस्यात् ५ ब० । अतिमात्रदातरि, अति
महति च । अनुगतो दारान् अत्या० स० । दारानुगते ।
“यस्मिन् प्रसीदसि पुनः स भवत्युदारोऽनुदारश्चेति का०
प्र० । उदारत्वानुदारत्वयोरामाततो विरोधः । उदारत्वा-
नुगतदारत्वाभ्यां तत्परिहारः ।

अनुदित पु० उद्+इण्+क्त ईषदर्थे न० ७ ब० । किरणमात्रेण
ईषदुदितस्वर्ये परिवर्तितारके काले । “उदितेऽनुदिते
चैवेति मनुः न० त० । उदितभिन्ने त्रि० । वद-क्त
न० त० । अकथिते त्रि० ।

अनुदिन अव्य० वीशार्थे अव्ययी० । प्रतिदिने “पारावतः
खलु शिलाकणमात्रभोगी काशी भवेदनुदिनं वद कोऽत्र
हेतु” रित्युद्घटः । अनुदिवसादयोप्यत्र ।

अनुदृष्टि स्त्री अनुगता अनुकूला वा दृष्टिः प्रा० स० । अनु-
गतदृष्टौ, अनुकूलदृष्टौ च । ब० । तथादृष्टिमति त्रि० ।
तथाभूतस्त्रियाः अपत्यं कल्याण्या० ढक् इनड् च । आनु-
दृष्टिनेयः तदपत्ये पुंस्त्री० । अनुदृष्टेः पुंसोऽपत्यम् शुभ्रा०
ढक् । आनुदृष्टेयः तदपत्ये पुंस्त्री० ।

अनुदेश पु० अनु+दिश-घञ् । यथाक्रमोच्चारणे, उपदेशे च
“यथासंख्यमनुदेशः समानामिति” पा० । अनुदिश्यते
कर्मणि घञ् । उपदेश्ये “अनुदेशाद्याः पुरोडाशेत्यादि”
कात्या० १८, ६, १५ ।

अनुद्देश पु० न उद्देशः अभावार्थे न० त० । उद्देशभावे ।
अनुद्गत त्रि० न उद्गतः विरोधे न० त० । विनययुक्ते ।

अनुद्धारण न० न उद्धारणम् अभावार्थे न० त० । उद्धारभावे
अनुद्धार पु० न उद्धारः अभावार्थे न० त० । उद्धारभावे ।
न उद्धारः विभाज्यविशेषस्थोत्थापनं यत् । विंशोद्धारशून्ये
विभागे त्रि० । “अनुद्धारोविभागः स्यादिति स्मृतिः ।

अनुद्गत त्रि० न उद्गतस्योत्थापितम् । अनुत्थापिते “पयोऽनु-
द्गतसारश्चेति” हविष्यविषये स्मृतिः ।

अनुद्गत त्रि० न उद्गतः विरोधे न० त० । अप्रलभे ऋदौ ।
अनुद्यम पु० न उद्यमः अभावे न० त० । उद्यमभावे । न०
ब० । उद्यमशून्ये त्रि० ।

अनुद्युत न० अनु+दिश-क्त । द्यूतस्य पश्चात् पुर्नद्युते । तद-
धिकृत्य कृतग्रन्थतयोक्तमनुद्युतपर्व सभापर्वणि दृश्यम् ।

अनुद्योग पु० न उद्योगः अभावे, न० त० । उद्योगभावे
ब० । उद्यमशून्ये त्रि० ।

अनुद्गत त्रि० अनु+द्-क्त । अनुगते “धनुर्द्धरै राजसुद्धै-
रनुद्गतमिति रघुः “अनुद्गतः संयति येन केवलं बलस्य
शत्रुः प्रशंसं शीघ्रतामिति” भाषः । “अर्द्धमात्रं द्रुतं
क्षेत्रं द्रुतार्द्धं द्वाप्यनुद्गतमित्युक्ते” माताचतुर्थभागकाले ताल-
भेदे न० । [न० त० । तच्छून्ये त्रि० ।

अनुद्वाह पु० न उद्वाहः अभावार्थे न० त० । विवाहाभावे
अनुद्दिग्ग त्रि० न उद्दिग्गः विरोधे न० त० । उद्दिग्गभिन्ने
अव्याकुलचित्ते ।

अनुद्देश पु० न उद्देशः अभावार्थे न० त० । उद्देशभावे
न० ब० । तच्छून्ये त्रि० “अनुद्देशकरं वाक्यं सतं
स्वाभाविकं मतमिति” नीति० ।